

KUŽIŠ ?!

LIST ZA MLADEŽ - 18. OŽUJKA 2016. - BROJ 101

IZDVAJAMO:

PROMIŠLJANJE:

Kultura
(ne)čitanja – 5

SAVJETNIK:

Stvaranje dobrih
navika – 16

RAZGOVOR:

Marijana Topo – 8

GEJMERSKI

KUTAK:
The Forest – 21

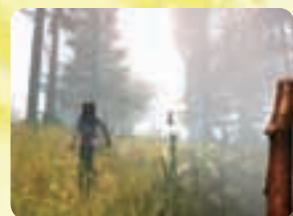

FOTO MJESECA

Proljeće stiže za dva dana, juhu!

KUŽIŠ ?!

List je besplatan

Osnivač:

NIU »Hrvatska riječ«

Nakladnik:

NIU »Hrvatska riječ«
Trg cara Jovana Nenada 15/II
24000 Subotica

Za nakladnika:

Ivan Karan

Urednik izdanja:

Davor Bašić Palković

Suradnici:

Ivana Rudić, Ivan Kovač,
Tomislav Perušić, Nevena Balažević,
Donna Diana Prčić,
Antonija Dević

Lektura:

Zlatko Romić

Korektura:

Mirko Kopunović

Tehnički prijelom:

Thomas Šujić, Jelena Ademi

Fotografije:

Antonija Dević, Vedran Jegić

E-mail:

kuzis07@gmail.com

Web:

www.hrvatskarijec.rs

Tisak:

»Rotografika« d.o.o. Subotica

List izlazi uz redovitu potporu
Tajništva za kulturu i javno
informiranje Autonomne
Pokrajine Vojvodine

Ana Ivković

Standardi

Sloboda je danas jedna od riječi koje najbolje prolaze. Ukoliko hoćemo ojačati naše argumente, dovoljno je samo spomenuti da je to stvar nečije slobode i odmah smo se dobro ogradili i sugovornika u većini slučajeva stavili u lošiju poziciju. Sve nam to govori koliko je danas sloboda na visokoj ljestvici vrijednosti, osobnoj, pa i društvenoj. No, koliko je doista ona prisutna u stvarnosti, a koliko je ona samo glorificirana ideja koja se teško ostvaruje? Poznati su različiti činitelji koji ugrožavaju različite oblike sloboda, no možda su još opasniji oni koji su skriveni i čine se bezazlenima. Protiv njih se ni ne borimo, nego se često i sami podlažemo kao robovi.

Jedni od takvih gušitelja naše slobode sigurno su i materijalni standardi života, koji nam se čine najnormalnijima. Obasipaju nas iz medija i izviruju iz međusobnih razgovora. No, možemo se prvo upitati što je stvarno normalno, osnovno, a što luksuzno? Težnja prema boljem jedna je od osnovnih ljudskih težnji koja nas pokreće. No, gdje je njena granica u osobnom životu? Koliko god vagali i procjenjivali statistike i žive primjere, vidjet ćemo da je zadovoljstvo potpuno subjektivna i nepredvidiva kategorija.

No, ponekad bi se bilo dobro zagledati u srž tog zadovoljstva ili nezadovoljstva i vidjeti odakle dolaze neke potrebe i zahtjevi. Toliko toga mislimo da jednostavno moramo imati ili si privuštiti jednostavno zato što to tako rade svi. I dok se zagledamo u sve ono što nedostaje, što još treba dosegnuti i postići, sve ostalo što imamo ostaje zaboravljeno i čini se bezvrijedno. Tako se vrijedi zapitati i otkriti koja je ta prikrivena nesloboda koja se krije iza riječi – »svi to imaju, svima je to normalno«. Možda idealiziranom životu u filmovima i serijama? Ili na slikama na instagramu koje od jednostavnih trenutaka moraju napraviti nešto vrijedno pažnje i praćenja? Toliko idealiziranih predodžbi stvara se u nama, a sve ono što odudara, postaje izvor frustracija. I dok toliko govorimo o slobodi, dok se za nju borimo, pogledajmo dajemo li možda sami prostora neslobodi, dodatnim nepotrebnim okvirima koji nas zarobljavaju. Tako otvaramo oči za ono što doista imamo, ono na čemu možemo biti zahvalni i možda prvi put otkrijemo koliko malih zadovoljstava vidimo u našim svakodnevnim situacijama i ljudima koji nas okružuju. Tako, prije nego prihvatimo standarde koji nam se na svakom koraku žele nametnuti, pogledajmo što je iza njih, kakve zahtjeve donose i trebamo li doista osjećati nezadovoljstvo ukoliko ih trenutno ne zadovoljavamo.

Satira – žanr koji ne izumire

Satira se na kritički način izruguje pojedincu, skupini, državi ili vlasti. Unatoč činjenici da se elementi satire mogu naći u starogrčkim tekstovima, kao književna vrsta, ona izvorno pripada rimskoj književnosti. U starom Rimu satira se koristila kako bi se ismijali nositelji vlasti i razotkrile socijalne i ekonomske nepravde. Ona je tako bila zrcalo u kojem se ogledala društvena (ne)tolerancija i (ne)sloboda izražavanja. Najpoznatije srednjevjekovno satirično djelo svakako je zbirka pjesama »Carmina Burana«. Za njom slijedi nekolicina renesansnih djela poput **Boccacciova** »Decameron« i »Utopije« **Thomasa Morea**, te prosvjetiteljskog romana **Johnata-na Swifta** »Guliverova putovanja«. Prvu polovicu 20. stoljeća obilježio je film slavnog komičara **Charlieja Chaplina** »Veliki dictator«, film koji izvrgava ruglu nacističkog vođu **Hitlera**.

Prodor na televiziju

Napravimo li povijesni skok od nekoliko desetljeća, naći ćemo se u vremenu dominacije masovnih medija. Satira, koja je izvorno pripadala književnosti, a zatim i publicistici, dobila je svoje mjesto na televiziji (i internetu). Američko medijsko tržište može se uzeti kao pionir televizijske satire. Nejasna linija između informativnog programa u obliku vijesti i zabavnog programa, te između javnih politika i po-

pularne kulture samo su neka obilježja televizijske satire. Kao dva najpoznatija talk showa takve vrste izdvajaju se »The Colbert Report« (od 2015. »The Late Show with Stephen Colbert«) i »The Daily Show with Jon Stewart« (nakon šesnaest uspješnih sezona, u rujnu 2015. godine na **Stewartovo** mjesto dolazi **Trevor Noah**). U jednoj od anketa koju je proveo američki »Time« prije nekoliko godina, Jon Stewart proglašen je medijskom osobom u kojoj publika najviše vjeruje. **Colbert**, Stewart, a od nedavno i Noah, u svojim emisijama na satiričan način kritiziraju svakodnevnu politiku, kombinirajući tradicionalno novinarstvo s izmišljenim vijestima.

Domaća scena

Na domaćoj medijskoj sceni kao pandan Colbertu i Stewartu može se uzeti autorska emisija »24 minuta sa Zoranom Kesićem«. U svojoj emisiji **Kesić** iznosi presjek tjednih događanja iz društvenopolitičkog života, pri tome ne štedeći na satiri i humoru. Kada je u pitanju domaći televizijski program, neizostavna je televizijska satira »Državni posao«. Po formi je različita od Kesićeve emisije, budući da se radi o kraćim igranim skečevima, ali po karakteru vrlo slična. Glumci, utjelovljujući društvene stereotipe na satiričan način, izvrgavaju ruglu aktualne političke i društvene događaje i aktere.

Internetsko doba

Osim na televiziji, satira je vrlo živa i na internetu. Američki portal »The Onion« svakodnevno objavljuje sadržaje satiričnog karaktera na globalnoj, nacionalnoj i lokalnoj razini. Njegova svojevrsna verzija postoji i u Hrvatskoj i Srbiji. U pitanju su »News Bar« i »Njuz.net«, koji takozvanim lažnim vijestima ili vijestima u zrcalu, na humorističan način kritiziraju društvenu stvarnost. Meta njihove kritike može postati bilo tko, od političara do estradnih ličnosti. Valja naglasiti kako cilj ovih portala nije isključivo zabava. Svojim lažnim vijestima i satiričnim tekstovima žele ukazati na aktualne društvene probleme i nepravde.

Imajući u vidu popularnost i brojnost medijskih oblika koji se koriste satirama, može se reći kako je ona postala novi žurnalistički hibridni žanr. Kako sam na početku teksta navela, satira ima dugu povijest. Činjenica da je opstala do današnjeg dana i da se uspjela prilagoditi digitalnim medijima ukazuje na njezinu izvanrednu društvenu važnost. Pitanje koje se ovdje nameće je sljedeće: tko je odgovoran za to što nemali postotak stanovništva naše države dnevnu dozu informativnog sadržaja crpi iz satiričnog programa?

Nevena Balažević

Kultura (ne)čitanja

Vjerujem da će sam naslov ovog teksta izazvati reakciju poput »Zar opet o tom (dosadnom) čitanju? Pustite me na miru, ne čitam, pa što?!« I to nije loša vijest, jer znači da pred sobom imamo čitatelja, kojemu osim čitanja s ekrana nije strano ni čitanje tiskanih časopisa. Zađemo li malo dublje u problematiku, shvatit ćemo da, zapravo, veoma malo ljudi čita. Čitanje časopisa jeste vrlo korisno i informativno, ali željela bih da se pozabavimo fenomenom čitanja knjiga.

Poražavajuća statistika

Polazeći od osobnih iskustava, stečenih najrelevantnijim metodom za istraživanje ove teme, a to je, dakako stari dobri razgovor o tome tko što (i da li uopće) čita, doći ćemo do ne baš sjajnih rezultata. Mali broj ljudi ima naviku čitanja bilo čega što nije obvezno ili zaslugom promidžbe, nezasluženo plan taro popularno. Kako to zahtjeva praksa, bilo bi poželjno potkrijepiti ovaj opći dojam o (ne)čitanju kakvim znanstvenim istraživanjem. Poslužit ćemo se istraživanjem Unicefa i doći do zastrašujućih saznanja: naime, 20 posto obitelji u Srbiji koja imaju djecu do pet godina nemaju nijednu dječju knjigu u kući!

Ovakva situacija zasigurno ne pogoduje intelektualnom, pa ni socijalnom razvoju djeteta – shvatit će svatko tko djetinjstvo povezuje s nekim divnim slikovnicama, bajkama pred spavanje i čitanjem omiljene priče svaku večer dok god ju ne naučimo napamet. Zatim, prema podacima Zavoda za proučavanje kulturnog razvitka, 10-15 posto odraslih je pročitao jednu do tri knjige u proteklih godinu dana. Statistika je prilično egzaktna znanost da bismo ju olako zanemarili, te ćemo pod ovim jakim dojmom nastaviti promišljanje na

temu čitanja. Služili se i složili se sa statistikom ili ne, svjesni smo kako se u zemlji, a i u svijetu sve manje čita – do takvih podataka možete doći eksperimentalnom metodom (ovdje, naravno, ne očekujemo da potencijalne čitatelje zamorce zatvorite u sobu s pametnim telefonima i knjigama i čekate trenutak kada se sve baterije isprazne da vidite jesu li toliko očajni da bi uzeli knjigu). Dovoljno je poslužiti se promatranjem ljudi na autobusnim kolodvorima, kafićima, parkovima i drugim mjestima zgodnim za čitanje i uvjeriti se da kultura čitanja nije naročito zastupljena u našem okruženju. Govoreći o razlozima širenja ovakve prakse, mnogi će se složiti da je nedostatak vremena glavni razlog sma-

tivnom utjecaju s globalne mreže. Svjesno ili nesvjesno, količina informacija koju svakodnevno primamo umara nas i trebamo naći načina da se odmorimo.

Korisnost čitanja

Čitatelj uvijek ima izbor i zna gdje će potražiti svoje mjesto za odmor. Ne bismo željeli omalovažiti nekoga na temelju toga što ne čita, pa se onda pitate čemu ovakvo lamentiranje nad kulturom nečitanja.

Uzimajući u obzir i znanstveno utemeljene činjenice o korisnosti čitanja, dodat ćemo nekoliko utemeljenih na iskustvima čitatelja. Nije loša vijest da čitanje utječe na bolje pamćenje, vježba koncentraciju,

obogaćuje fond riječi... Još bolja vijest je da čitanje opušta i pruža mogućnost da otputujemo daleko, a ne moramo se cijepiti protiv opasnih bolesti; cijepimo se samo od neznanja, nezainteresiranosti i dosade. Knjiga nikada nije bila dostupnija nego danas; možda ju ne možemo uvijek kupiti, ali možemo ju »skinuti« s interneta, ili još bolje, posuditi iz knjižnice, od prijatelja, razmijeniti je s nepoznatim ljudima u akciji na facebooku – pregršt mogućnosti i naš odmor može početi! Ukoliko još niste uvjereni

u korisnost čitanja i ono vam ne predstavlja užitek, pronađite knjigu koja se bavi temom koja vas interesira i počnite s tjelovježbom za svoj mozak – jer čitanje dobre knjige je pametno ulaganje u sebe i svoje sposobnosti. Na koncu ovog promišljanja, dozvolit ćemo piscu, jer je svaki pisac na prvom mjestu čitatelj, da kaže završnu riječ. »Ostati ravnodušan prema knjizi, znači lakomisleno osiromašiti svoj život«, citat je nobelovca **Ive Andrića**.

Klara Dulić

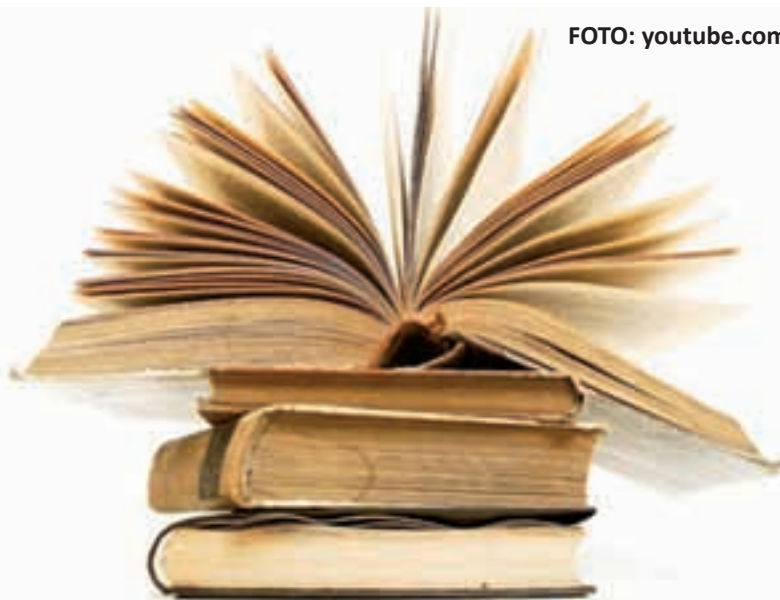

FOTO: youtube.com

njenog interesa za pisanu riječ. Ovakav argument možemo djelomično uvažiti, ali imajmo na umu da se razne pauze, čekanja ili trenuci dosade mogu iskoristiti i za čitanje nekoliko stranica knjige. Noseći knjigu sa sobom u torbi, sigurni smo da joj se neće istrošiti baterija, neće joj smetati loša internetska veza i sasvim sigurno neće nas zapljusnuti gomila nepotrebnih i nepovezanih informacija. Suvremeni čovjek naviknut je na informacije koje se nalaze na klik od njega i upravo to ga čini stalno prisutnim svugdje i izloženim nega-

PROMIŠLJANJE FENOMENA

Hipsteri: supkultura, kontrakultura ili pomodarstvo?

Teško da ima kontroverznije i ambivalentnije etikete u polju omladinske kulture od »hipstera«. U suvremenoj uporabi ima pejorativno značenje, te se po pravilu ne koristi kao termin samo-identifikacije. Ipak, rasprostranjena nelagoda i konfuzija pri razmatranju figure hipstera ukazuje da se radi o fenomenu koji prebacuje uske okvire jednog trenda ili društvene grupe. Upravo je nevolja s hipsterskom kulturom to što ona, na zaoštren način, sažima krizu u napetom odnosu između individualnosti i imitacije koja prožima »zapadnu« kulturu. Eksplozija postmodernog individualizma došla je glave supkulturama kakve smo znali. No, individualističko stremljenje za autentičnošću i distinkcijom neodvojivo je od anksioznosti koju izaziva imitacija, uniformnost i neautentičnost. Opći animozitet prema figuri hipstera u konačnici je personifikacija nelagode izazvane širom krizom identiteta i uvjeta za samoostvarenje.

Konzumiranje – umjetnost po sebi

U jednom od rijetkih pokušaja dublje sociološke analize hipsterske (sup)kulture, **Mark Grief** definira hipstera prvenstveno u ključu konzumerizma. Po definiciji hipster nije umjetnik. U suprotnom ne bi bio hipster. Hipster je kulturna figura koja, ne izlazeći potpuno iz zadanih okvira masovnog konzumerizma, smatra sam čin odabira i konzumiranja vrstom umjetnosti po sebi. Ta praksa počiva na specifičnom kulturnom kapitalu koji je u opreci spram mainstream ukusa i potrošačkih preferencija. Hipster satisfakciju nalazi u inovativnom amalgamiranju predmeta i praksi koje će tek naknadno biti šire (ali ni slučajno preširoko!) prihvaćene kao »cool«. Apolitično okretanje potrošačkoj sferi kao prostoru izražaja i distinkcije, koje je u temelju hipsterske kulture, rezultat je poraza, poniženja i (dez)integracije ranijih omladinskih supkultura (poput punka) koje su nastoja-

le napraviti istinski odmak spram prevladavajućih kulturnih obrazaca.

Afirmacija »lošeg ukusa«

Svijest o pritisku i rasprostranjenosti imitacijskih aspekata društvenog života diže ljestvicu za autentični izražaj, navodeći pojedinca prema negativnom i refleksivnom odnosu spram neautentičnog. Umjesto afirmacije autentičnosti vlastitih kulturnih predmeta i praksi, poput klasičnih supkultura, hipsteri ismijavaju i pokazuju neautentičnost tuđih praksi putem arheologije promašenih i obezvrijeđenih pokušaja samoostvarenja. Tu je ishodište različitih vidova ironije karakterističnih za hipstersku kulturu poput ironične afirmacije »lošeg ukusa«, kiča i šunda.

Diskutabilno je radi li se o snobovskom klasnom preziru ili o fascinaciji samoponiženjem pojedinca posrnulog pred pritiscima kolektivnog konformizma. Ipak kič, kao dominantna kulturna i estetska

preferencija radničke klase, samo je jedna instanca ironijske dinamike koja je okrenuta i prema ukusu i kulturalnim praksama buržoazije. U oba slučaja predmet kritike je nedostatak autentičnosti i ukusa te sklonost ka imitaciji, komformizmu i okrenutosti serijskim proizvodima. Upravo je prepoznavanje dijeljenog ironijskog odnosa nit koja stvara i učvršćava društvene veze među pojedincima koji sebe i druge poznaju kao čuvaru ezoteričnog znanja i estetskog senzibiliteta.

Hipsterska arheologija

No, ironijski odmak samo je lice hipsterke kulture; njeno naličje nadaje se u reaktualizaciji kulturnih elemenata prethodnih generacija skrajnutih u ropotarnicu povijesti. Neantagonistički odnos spram »roditeljske« kulture ključna je razlika spram prethodnih supkulturnih kretanja koja su mahom nastupala kao pobuna i otpor onome što je neposredno prethodilo. Razlika je to i spram ostalih suvremenih »alternativnih« pravaca koji, iako imaju povijesni senzibilitet spram tradicije na koju se naslanjaju, ne dijele sklonost ka eklektičnoj fetišizaciji marginalnih kulturnih artefakata.

Izvjesno je da postoji pozitivni aspekt hipsterske arheologije – neironijska afirmacija i estetsko uživanje u skrajnutim kulturalnim elementima – no nerijetko se prevlađa ili odbacuje kao oblik nostalgije. Ovo je kritika koja se može čuti od starijih generacija koje gaje izvjesnu nostalgiju za prošlim kao osnovu za kritiku postojećeg društva. Iz takve vizure lako promakne apolitičnost hipsterskog iskopavanja prošlosti koje se iscrpljuje gotovo isključivo u estetskoj nasladi autentičnošću pojedinih artefakata, bez prateće čežnje za povratkom u prošlost. Hipster aktualizira tehnološka dostignuća kojima su prethodne generacije bile fascinirane, da bi ih profitna logika tehnološkog napretka učinila izlišnim. Reaktualizacija predmeta poput vinil ploče, kasete, ofset tehnike tiskanja, prenosnog kućnog stroja, starih kamera, fotoaparata i tehnika razvijanja fotografije ograničena je apolitičnim hipsterskim konzervativizmom, koji se iscrpljuje u hedonizmu »autentičnog« osjetilnog doživljaja jedinstvenog za određeni pred-digitalni medij.

Potruga za autentičnim

Ne radi se ovdje o amaterskom muzeološkom altruizmu, već o fetišizaciji aure au-

tentičnosti inherentne pred-digitalnim medijima koja nestaje u suvremenom dobu digitalne reprodukcije. Zaokret prema prošlosti u potrazi za autentičnim ukazuje na širi kontekst naše suvremenosti u kojoj su istinska inventivnost i autentičnost u dubokoj krizi. Izrazita gorljivost u inzistiranju na autentičnosti izvjesnog (rijetkog) predmeta izdvaja hipstera od drugih društveno-kulturnih figura. Ipak, ne može se govoriti o kontrakulturi već o konzervatorskoj, a u izvjesnom smislu i konzervativnoj kulturi. Česta je kritika hipsterske eklektičnosti kojoj se zamjera dekontekstualiziranost selekcije i nasumično slaganje postmodernog kolaža u čemu nema ničega vrijednog pozornosti. Iako se radi o izrazito nestvaralačkom fenomenu od kojeg se treba očekivati nikav proboj prema novome, doprinos ove kulture treba potražiti upravo u gorljivosti i otvorenosti za autentično stvaralaštvo. Kombiniranjem autentičnih i neautentičnih predmeta, te omjerom između ironijske i iskrene afirmacije hipsterska kultura stvara hibridne tvorevine, gradi veze među poljima koja ne komuniciraju te potencijalno narušava represiju okoštale hijerarhije estetskih kategorija i pripadajućih odnosa moći.

Marko Balažević

Nagradni natječaj »Budi DRUGačiji«

Centar za promociju zdravlja Zavoda za javno zdravlje Subotica raspisao je nagradni natječaj za učenike vojvođanskih srednjih škola! Natječajem čija je tema »Budi DRUGačiji« od mladih se očekuje izrada kratkog filma (video klipa).

Pokažite svoju kreativnost i jedinstvenost, budite duhoviti, pokažite svoje stavove i razmišljanja, dajte svoje viđenje o problemima nasilja i agresije među mladima u školi i ponudite vršnjacima životne stavove koji ih mogu zadovoljiti ili ih potaknuti da razmisle o vlastitim. Budite promoteri zdravog i odgovornog ponašanja.

Propozicije su sljedeće: Od sudionika se očekuje da kreiraju kratak film (video klip) u trajanju do tri minute, kojim će ukazati na alternativna nenasilna rješavanja konflikata među mladima, na uvažavanje različitosti i promociju zdravih, zrelih i odgovornih ponašanja među mladima. Rad može biti djelo jednog ili dva učenika (kreatori ideje filma). Sudio-

nici mogu podnijeti samo jedan originalan rad (plagijati neće biti prihvaćeni), a može biti više prijavljenih radova iz jedne škole. Kratki film se može napraviti mobitelom ili kamerom. Film treba imati prikladan i ori-

ginalni naslov. Obvezno poslati i deskripciju filma (kratak opis u jednom pasusu).

Natječaj je otvoren do 8. travnja 2016., a radovi poslani poslije tog roka, neće moći biti prihvaćeni. Radovi se dostavljaju putem elektronske pošte na adresu:

budidrugaciji2016@gmail.com.sa naznakom: ZA NAGRADNI KONKURS – »NAZIV FILMA«.

Istovremeno s radom, trebaju se dostaviti i podaci o autoru/autorima: ime i prezime autora, naziv škole, razred i grad, telefon kontakt osobe ili mentora.

Svi prispjeli kratki filmovi će biti dostupni tri tjedna (od 11. do 30. travnja 2016. godine) na facebook stranici »Budi DRUGačiji«; posjetitelji ove stranice će moći dati svoj glas – »lajkom« ili ostaviti komentar; da bi lajkovi bili uvaženi potrebno je da prvo lajkate stranicu, pa tek onda film.

Na odabir najboljih radova, utjecat će »lajkovi« i stručni žiri koji će pregledati sve pristigle kratke filmove i izabrati najbolje. Tri najbolja kratka filma će biti nagrađena.

Dodjela nagrada će biti služeno organizirana na dan obilježavanja Međunarodnog dana djece žrtava nasilja, 4. lipnja 2016. godine u Subotici.

MARIJANA TOPO, PREDSEDNICA STUDENTSKE ASOCIJACIJE SVEUČILIŠTA U NOVOM SADU

Borite se za sebe

Često nas visoka stopa nezaposlenosti, posebice mladih, navede na razmišljanje o usklađenosti obrazovnog sustava i tržišta rada kod nas. Kada su studenti u pitanju, postavlja se pitanje koji se faks isplati studirati? Problem postoji i u sve češćem odlasku mladih ljudi u inozemstvo radi boljeg životnog standarda, a sve ovo je bio povod za razgovor s predsjednicom Studentske asocijacije Sveučilišta u Novom Sadu (SAUNS) **Marijanom Topo**. SAUNS je omladinska organizacija koja se zalaže za razvoj i afirmaciju neformalnog obrazovanja, kao i podizanje akademske, društvene, kulturne i ekološke svijesti studenata novosadskog Sveučilišta. Osnovana je 2005. godine.

KUŽIŠ?!: Kakvi su uvjeti studentskog života u Novom Sadu?

Mislim da Sveučilište u Novom Sadu ima puno toga ponuditi svakom tko se odluči studirati ovdje. Potrebno je samo malo volje i angažmana. Iz mog iskustva mogu reći da sam mnoge dobre stvari propustila upravo iz razloga što nisam imala temeljniji pristup prema onome što mi se nudi. Čudno je kako u određenim situacijama nastupamo kao zreli i odrasli ljudi, a s druge strane se ponašamo kao da nismo dorasli godinama koje imamo. Ali to je sve proces sazrijevanja, jer i studiranje u svom najširem značenju mnogo utječe na stvaranje promjena u nama. Ja sam imala tu sreću da se tijekom studija bavim različitim stvarima i upoznam mnoge ljude od kojih sam mnogo naučila o životu i tome kako sustav funkcionira. Sad kad sam na kraju studija, uviđam koliko mi je to sve pomoglo, a ništa od toga ne bi bilo moguće da nisam upravo studirala u Novom Sadu.

KUŽIŠ?!: S obzirom na to da se SAUNS bavi zaštitom prava studenata, uvažavaju li se studentima dovoljno njihova prava i jesu li zadovoljni znanjem koje im može pružiti njihov fakultet?

Zависи od fakulteta koji se studira. Uvijek može biti bolje, ali obostrano angažiranje je neophodno. Za prava studenata, negdje da, a negdje ne. Potrebno je dobro poznavati svoja prava da bismo se mogli izboriti za njih.

KUŽIŠ?!: Imaju li studenti dovoljno vremena baviti se, osim fakultetskih obveza, i nekim izvannastavnim aktivnostima?

Mislim da studenti koji studiraju po bolonjskom sustavu imaju mnogo manje vremena baviti se izvannastavnim aktivnostima. Zbog obveznog prisustva na predavanjima i vježbama kako bi se zadovoljili minimalni uvjeti za izlazak na ispit, studenti dolaze u situaciju da većinu vremena tijekom dana provedu na fakultetu. Ranije to nije bio slučaj i vjerojatno su iz tog razloga studenti bili prisutniji u organiziranju različitih vrsta aktivnosti. Nije da i toga danas nema, ali je mnogo manje zastupljeno nego ranije.

KUŽIŠ?!: Koji su najčešći problemi studenata?

Iz mog iskustva i razgovora s kolegama s drugih fakulteta uglavnom je problem nedostatak vremena za postizanje svega čime se žele baviti.

KUŽIŠ?!: Zašto dolazi do »odljeva mozgova« i je li Srbija perspektivno mjesto za mlade?

Najčešće do toga dolazi zbog boljeg standarda u drugim zemljama. Zависи od toga što mladi žele. Najradije bih voljela da ne napustim svoju zemlju, da ostanem blizu svoje obitelji i prijatelja, jer unatoč svim nevoljama i nedostacima, od naše vlastite perspektive i na kraju krajeva potreba zavisí hoćemo li mi graditi život ovdje ili ne. Nisam za to da se ne proba živjeti u inozemstvu, istraži svijet, upoznaju kulture i vrijednosti po kojima se živi u nekim drugim zemljama. I sama sam tijekom studija imala prilike provesti duže razdoblje u Njemačkoj i Americi. S obzirom na to da obje opcije imaju svojih mana i prednosti, na individui je što će prevagnuti. Ne može se generalizirati.

KUŽIŠ?!: Je li fakultet neophodan za uspjeh u Srbiji?

Mislim da fakultet nije neophodan za uspjeh ni u jednoj zemlji, pa tako i kod nas. Ključno pitanje je čime se želite baviti i je li vam za ostvarivanje uspjeha u određenoj profesiji potrebno fakultetsko obrazovanje ili ne.

KUŽIŠ?!: Koje su aktivnosti kojima se SAUNS bavi?

Aktivnosti kojima se bavimo se uglavnom odnose na zaštitu prava studenata, organiziranje humanitarnih akcija, edukacija, tribina, radionica, natjecanja i programa iz oblasti kulture, ekologije, zdravlja, sporta, ravnopravnosti spolova, neformalne i formalne komunikacije, marketinga i slično.

KUŽIŠ?!: Jedan od vaših projekata je i »Akademska beba«, projekt koji nudi mogućnost informiranja o trudnoći i roditeljstvu tijekom studiranja. Što vas je potaknulo da na taj projekt?

Naš dobar prijatelj i kolega koji je tada bio aktivan u Studentskoj asocijaciji Sveučilišta u Novom Sadu je tijekom studija postao otac. S obzirom na to da su se on i njegova sadašnja žena, a tadašnja djevojka, suočavali s raznim nedoumicama, problemima i dilemama, to nas je potaknulo da stupimo u kontakt i s drugim kolegama koji su u sličnoj situaciji i kreiramo »Akademsku bebú«.

KUŽIŠ?!: Koji savjet biste dali perspektivnim studentima kojima država ponekada ne poklanja dovoljno pažnje?

Borite se za sebe, jer to nitko drugi neće umjeti bolje od vas!

Kristina Ivković Ivandekić

KLUBOVI, SVIRKE, PROVD

Noćni život u Subotici

Drago mi je da nam Subotica pruža izbor, bar što se noćnoga života tiče. Ima tu, realno promatrano, svega. Za različite ukuse. A čini se da je broj kafića i klubova sve veći, bez obzira na činjenicu da se broj stanovnika grada smanjuje, kako niskom stopom nataliteta, tako i sve intenzivnijim ekonomskim migracijama. No, nećemo sada o onome što izazivu brigu, već o zanimljivijim klubovima (a manje o kafićima za sjedenje) koji izazivaju razbibrigu.

»Dvorište« i »Klein«

Jedan od zanimljivih kafića-klubova je »Dvorište« ili kako ga svi zovu »Dvorištan- ce«. Nalazi se u samom centru grada. Ima opuštenu osoblje, opuštenu atmosferu i interijer na kom su radili svi ljubitelji kafića. Svatko tko poželi, može ostaviti svoj trag unutar kafića. Za »Dvorište« vam nije potrebna fancy garderoba, ali ona nije ni na odmet. Osjećaj koji ćete imati ovdje je sličan onom koji imate u svom dvorištu. Program ovog kafića je raznovrstan i zanimljiv. Možete prisustvovati večerima francuske, španjolske glazbe, nastupima cover bendova iz drugih gradova, biti dio igara koje osmišljava tim »Dvorištanca«.

»Klein House« je mjesto koje odiše novom energijom za Suboticu. Bar koji spaja

ljubav prema umjetnosti, ali i vinu. Imaju veoma bogat program: književne večeri, izložbe, projekcije filmova, koncerte, humanitarne akcije, tribine, sve to na jednom mjestu. U pitanju su vizionari koji Suboticu vide na drugačiji način. Njihovim ulaskom na tržište, Subotica je dobila novu dimenziju noćnog života.

»Flair« i »Blues Time«

Tu je naravno koktel bar »Flair«, koji je smješten nedaleko od centra. Ogroman izbor koktela, preko 150 vrsta, gratis shooteri nakon trećeg koktela, funky glazba, i atmosfera koja podsjeća na more. Zidovi služe kao galerija za predstavljanje lokalnih umjetnika (u »Flairu« možete vidjeti i rad **Spartaka Dulića**). Možda baš vaš sljedeći izlazak urodi nekom zanimljivom i kreativnom idejom. Prigušena plava svjetla, šareni zidovi, super kokteli i grickalice. Tko ne bi volio provesti završetak svog radnog tjedna u ovakvom prostoru. Ako vam se ne ostaje, uvijek možete uzeti koktel za ponijeti.

Ukoliko se još malo udaljimo od centra, možemo pronaći »Blues Time«, kafić koji je za mene bio pravo otkriće, svojim zanimljivim i vješto osmišljenim interijerom i super pristupačnim cijenama. »Blues Time« također organizira žive svirke. Često ima go-

stovanja bendova i Srbije i regije, ali čak i iz Europe. »Blues Time« je blues&jazz bar, ukoliko vam doma dok kuhate pjeva **Aretha Franklin** ili **B.B. King**, ovo je savršeno mjesto za vas.

Tamburaši

Suboticu doživljam kao svojevrstu prijestolnicu tamburaša, ne znam samo zašto ju još nisu dočitali na grb grada. Broj tamburaških sastava u Subotici je poprilično velik, i to je super za nas jer možemo uživati u zvucima ravnice na više lokacija. »Fruit bar«, »Bulevar«, »Brokat«, »Vila Palić« i vjerujem još neki lokali imaju česte tamburaške večeri. Uzimam sebi za pravo da kažem da su tamburaši zaista jedan od divnih i zabavnih načina zabave u ovom gradu.

Naravno, nije Subotica izrod, ipak se nalazimo u Srbiji. Noćni klubovi »Sax«, »Gentleman's Pub«, »Galija« i restoran/bar »Borsalino« nude »turbo« program koji je tipičan za cijeli Balkan. Žurke koje organiziraju su nekada preskupe. A zna biti i pretjerane gužve.

Nadam se da sam uspjela predočiti makar dio ponude. Ipak, najbolje je, kao i uvijek, da zaključak donesete sami tako što ćete izaći navečer u grad. Lijep provod!

Ivana Rudić

Kultura i škola

Na pitanje što je to kultura svaki čovjek ima drugačiji odgovor. Međutim, univerzalna definicija kulture bila bi da je to »umjetni svijet« koji je sastavni dio života svakog pojedinca i da taj svijet diktira pravila ponašanja i življenja pojedinaca pozivajući se na tradiciju i moralne vrijednosti određenog naroda.

Razvojem tehnologije, život je postao ubrzan. Kultura i kulturno-obrazovne ustanove gube svoj značaj i utjecaj, posebno među mladima. Škola, kao jedna od obrazovnih ustanova, ima i ulogu u očuvanju kulture. Osim edukacije učenika, ona ima ulogu poticati mlade na upoznavanje svoje kulture kako bi s ponosom o njoj govorili. Zahvaljujući književnosti, filozofiji i povijesti, mladi mogu mnogo naučiti o svojoj kulturi. Uistinu, »škola gubi stečeni naziv hrama kulture«, kako kaže **M. De Certe**. Mnogi ljudi prihvaćaju da televizija, i mediji općenito, preuzimaju moć širenja (ne)kulture. Obrazovanje je u današnje vrijeme izgubilo svoj značaj i moć. Ono je zapostavljeno, a vrijednost znanja sve je manja. Odličan primjer za to su televizijski reality programi u kojima jedna starleta, za čije zanimanje još nije dana precizna definicija, dobiva više pozornosti nego neka osoba koja je završila dva fakulteta, ali nema sredstava nastaviti i završiti studije. Kakvi smo mi ljudi kada više pozornosti posvećujemo televiziji nego mladim talentima željnim znanja. Smatram da je to jedan od razloga zašto škola gubi svoju kulturnu ulogu koju polako preuzima televizija. Jedno od rješenja ovog problema bila bi izmjena školskog plana i programa nastave. Na primjer, popis lektira

mogao bi biti osvježen. Iako su stara djela iz povijesti važna za upoznavanje kulture, učenicima je to dosadno. Možda ih treba zainteresirati za nove knjige sa suvremenim temama. Škola bi trebala skrenuti pozornost mladih da je formiranje osobnih stavova važna stvar za dalji život, te im dati putokaz za taj put, jer čovjek bez stava nije čovjek.

Nekada je bilo teško upisati školu, napose ženama. Danas to više nije tako.

odgovorni jedino mi – ljudi – što dopuštamo takve stvari. Smatram da kultura i obrazovanje potječu prije svega iz obitelji. Ljudi govore: »Ne odgajajte svoju djecu, ona će svakako nalikovati vama. Odgajajte sebe!« To i jest tako. Sami sebi biramo uzore. Pitanje je koga ćemo izabrati: medije ili školu?

Na kraju, smatram da još ništa nije izgubljeno. Sve možemo ispraviti. Ali važno je da to istinski želimo i odbacimo negativan

Prave vrijednosti se zaboravljaju. Kulturni i obrazovni izvori danas su mediji. Što su vulgarnije teme na repertoaru, to je gledanost veća. Zašto čovjek sam sebe tjera u propast? Istina je da što više znanja imamo, to više vrijedimo. Bojim se da u nadmetanju škole i medija, mediji preuzimaju vodstvo u prenošenju kulture. A za to smo

utjecaj medija. Vratimo se starim vrijednostima. Vratimo se školi kao najvažnijem izvoru i prenositelju kulture i obrazovanja. Pustimo da nas književnost i povijest ispune znanjem. Vratimo školu kao »hram znanja«.

Maja Štetaković, 4.f, Gimnazija »Svetozar Marković«, Subotica

Kaži »A«: Individualno savjetovanje za mlade

Ponestaje ti motivacije? Osjećaš se potišteno ili ne možeš izaći na kraj sa zahtjevima koji su pred tobom? Nerazumijevanje u porodici? Narušeni odnosi u školi? Problemi s učenjem? Ljubavni problemi? Iznevjerena prijateljstva? Problemi u komunikaciji? Nedostatak samopouzdanja? Ili ti je samo potreban razgovor s nekim i pogled sa strane o onome

što ne umiješ još ni sam/a imenovati?

Javi se na individualno savjetovanje za mlade (do 30 godina) u Omladinskom klubu »Skladište« Fondacije »Danilo Kiš« u Subotici.

Savjetovanje vodi profesorica **Marina Balažev**, doktorandica kognitivne lingvistike i studentica transakcijske analize, u suradnji s Fondacijom »Danilo Kiš«.

Savjetovanje je besplatno i održava se svakog utorka u jutarnjim i popodnevним satima u Omladinskom klubu »Skladište« Fondacije »Danilo Kiš« (Park Ferenc Reichla 12/a, zgrada »Jadran«, II. polukat, ispod Dječjeg kazališta, desno).

Termin je potrebno zakazati na telefon: 060 025-12-55 ili na mail: seminarisubotica@gmail.com.

TREĆENAGRAĐENI RAD NA HRVATSKOM JEZIKU U OKVIRU NATJEČAJA UREDA ZAŠTITNIKA GRAĐANA GRADA SUBOTICE POVODOM MEĐUNARODNOG DANA LJUDSKIH PRAVA

Branim svoje pravo na postojanje, ali to pravo priznajem i drugima

Tko sam ja? Što je to što me čini i definira? Običaji, vjerovanja, misli, emocije, način na koji kuham sebi kavu, način na koji čitam novine... Odavno je čovjek izišao iz špilje i upoznao različitosti u svijetu. Zbog toga smo napravili kategorije na slične i različite i time ukalupili naš duh, naše biće. Svjesni smo da različito sanjamo, ali zašto nam smeta kada smo različito budni? Čovjek je socijalno biće, nepredvidivo i samim tim nepoznato. Uplašeni od nepozna-

ja kao osnovno oruđe u društvu. Izgubili smo pamet, želimo visine, novac, slavu, a je li to važnije od razumijevanja? Svi ostajemo zaboravljeni, jer svi smo mi obično zrno pijeska u univerzumu, nitko od nas nije pošteđen prolaznosti. Zašto onda izigravamo sudce, donosimo štetne odluke za tuđe postojanje? Nikakva slava nam neće opravdati takvo ponašanje. Sustav koji nas čini nesretnima smo sami izgradili. Sustav protiv pojedinca. Društvo je podijeljeno u grupe, a pojedinac nema

ima pravo na slobodu govora, mišljenja, dokle god ne ugrožava druge. Zašto osuđujemo one koji nisu prešli tu granicu, a uzdižemo one koji to svakodnevno čine? Jesmo li toliko nesposobni da nam treba vođa? Da nam treba netko tko će nam ispirati mozak? Razne institucije ispiraju mozak čovječanstvu, određene sekte, na neki način religije, škole jer odlaze u krajnost sa svojim stavovima, ne poštujući tuđe. Uvijek će se naći neki buntovnik, netko tko misli svojom glavom, netko tko

ne želi pristati na tiraniju i ne možete ga se tako lako riješiti. Što nas je potaklo da toliko preziremo istospolne odnose? Zaljubili smo se u osobu ili u njene genitalije? Gazimo im lubanje i time hranimo naš ego. Najveća briga nam je onaj dečko odjeven u žensko. Isprani mozgovi koji ne vide dalje od svog nosa. Čovjek je postao životinja, samo što se životinje likvidiraju međusobno zbog lanca ishrane, a čovjek likvidira iz čistog zadovoljstva. U ovome paklu mi stvaramo još veći pakao, teroriziramo jedni druge. Sve više udarača, a sve manje zagrljaja. Pitam se, jesmo li mi zaista evoluirali? Ogova-

ranje i vrijeđanje je postalo najučestalija komunikacija, a i pored svega toga vjerujem i dalje kako u ljudima postoji dobro. Kada bismo malo manje živjeli u tuđim glavama, a malo više u svojoj, možda bismo shvatili svoju vrijednost i samim tim upoznali i tuđu. Daj slobodu pojedincu, daj slobodu meni. Ne osporavam je i to će te učiniti čovjekom, a ne broj fraktura koje si načinio na »Paradi ponosa«.

**Petra Vereš, 4. f, Gimnazija
»Svetozar Marković«, Subotica**

tog, mi osuđujemo, skeptično pratimo pogledom prolaznike na ulici, ne osmjevujemo im se više, već im se mrštimo. Prag tolerancije je uvjetovan okolinom, a naučeni smo na natjecanje. Čovjek više nema vrijednost za nas, on je samo obična konkurencija koju moramo likvidirati i time se gubi čovjekova vrijednost. Gađamo najniže, postajemo otuđeni, mrzimo i bivamo omraženi. Hijerarhija nam je pomutila pamet. Biti svoj i biti osuđivan ili biti lažan, a biti omiljen? (Ne)toleranci-

šanse protiv društva. Uništiti će ga, zgaziti i prilikom tog čina će i uživati. Netolerancija je zasnovana na nesigurnosti i nedostatku samopouzdanja, čovjek gubi empatiju, gubi ljudskost. Jer vidimo ljude, ali ne i ljudskost. Smijemo li reći glasno za koga navijamo? Je li važno jesmo li religiozni ili ne? Koja je naša nacija, naš ideal? Čovjeka čine misli, osjećanja, njegov smisao za humor, karakter, a ne odabir između omiljenog nogometnog kluba, političke stranke, načina života. Svatko

Lana

HOLLYWOOD

KUŽIŠ ?!

DD

Lana Jurčević

NAJBOLJI ALBUMI POPULARNE GLAZBE: CROSBY, STILLS & NASH – »CROSBY, STILLS & NASH« (1969.)

»Sveti gral« akustičnog folka

David Crosby (gitara i vokal), **Graham Nash** (vokal, glasovir, gitara i usna harmonika) i **Stephen Stills** (vokal, gitara, bas gitara i glasovir) aktivni su manje diskografski više koncertno i dan-danas. Grupa je osnovana nakon što je Nash osjetio da je glazba matične mu skupine »Hollies« suviše »ne-revolucionarna« i da ne ide u korak s vremenom u kojem je tada dominirala acid-rock i psihodelična folk-glazba, te je prilikom njihova gostovanja riješio da ostane u SAD, da se više nikada ne vrati u zemlju rođenja, Englesku. Stills je bio virtuozni gitarist i pjevač i multiinstrumentalist, jedan od osnivača legendarnih »Buffalo Springfielda«, Crosby je bio suosnivač kultne grupe »The Byrds«.

Našli su se, po nekim izvorima, u kući pokojne pjevačice kvarteta »Mamas and Papas«, **Mame Cass Elliot**, a po drugim, u kući **Joni Mitchell**. Kada su čuli kako Crosby i Nash spajaju glasove sa Stillsom, ideja o triju bila je začeta, a 1969. i ostvarena. Njihov debi album, naslovljen, prosto »Crosby Stills & Nash« bio je senzacionalan uspjeh, koji je zadivio i konzumente i kritičare i kolege glazbenike, a album je to i zaslužio kao možda najkvalitetnije ostvarenje proizašlo iz psihodelične folk-rock domene.

Album je sadržava sve same bisere. Stills je obavio najveći posao na albumu: odsvirao je sve instrumente, premda je još onda važio prvotno za vrsnog sologitaristu, Crosby je pjevao i svirao akustičnu gitaru s 12 žica, a Nash je svojim lirskim tenorom zaokruživao magiju. Bio je to i razlog radi kojega u početku nisu mogli promovirati svoj album-prvijenac »uživo«, te su već na drugom albumu koristili usluge ritam-sekcije **Grega Reevesa** (bas gitara) i **Dallasa Taylora** (bubnjevi). Tada je prvi čovjek »Atlantic Recordsa« predložio da im se priključi stari Stilsov kolega iz doba »Buffalo Springfielda« **Neil Young**, ali to je već druga priča.

Svaki od momaka imao je na albumu svoje briljantne momente, premda je nedvojbeno da je ovo jedan od rijetkih albuma u žanru, uopće, na kojemu nema niti jedne, makar prosječne skladbe. Ipak, izdvajaju se Crosbyjeva zloslutna najava naredne dekade i rasplamsavanja rata u Vijetnamu »Long Time Gone«, te nestvarno, ljupka »Guinnevere«, na kojoj Crosby pokazuje svoju genijalnost u stvaranju gitarskih harmonija, koje se »običnim smrtnicima« čine neuhvatljivim. Nash pjeva fantastične vokalne nadgradnje.

Stillsu dugujemo vjerovatno najkompleksniju skladbu, ne samo ovoga albuma već žanra u opće – »Suite: Judy Blue Eyes«, posvećenu njegovoj dugogodišnjoj ljubavi, točnije raskidu s njom, kantautorici **Judy Collins**. U pjesmi Stills svojom gitarom seže kroz country, folk, blues, sve do latino-rocka. Neponovljivo. Njegov ispovjedni i sjetni »4:20« lamentira nad mladošću i djetinjstvom, te predstavlja tek glas i gitaru, odsviranu u otvorenom (tako mu dragom) D štimu, u finger-picking maniru, u kojemu mu među bijelim gitaristima nema ravna. Nashu pripadaju zasluge za najveći hit na albumu »Marakesh Express«.

Svi koji vole muziku u stilu akustičnog folka morali bi poslušati ili posjedovati ovaj »sveti gral« žanra, odnosno glazbe i svjetonazora kasnih 60-ih i hippy pokreta.

Robert Tilly

SUPERMAN

IVAN GUNDULIĆ (1589. – 1638.)

Veliki dubrovački pjesnik

Brojne su ulice i škole po Hrvatskoj s imenom **Ivana Gundulića**, a imenom ovog velikog književnika, jednog od najvećih u Hrvata, diče se stanovnici ulica u Subotici, Somboru, Nišu, kao i učenici osnovnih škola u Beogradu i Novom Sadu.

Veliki hrvatski barokni pjesnik, epik, lirik i dramatik kroz cijelu je povijest bio inspiracija mnogima koji su svoja osjećanja pokušavali iskazati kroz pisanu riječ. Mnogi su u tome uspjeli, ali je malo onih koji su ga nadmašili.

Ivan (Gjivo) Gundulić (talijanski: Giovanni Gondola) bio je pripadnik dubrovačke hrvatske plemićke obitelji, rođen 8. siječnja 1589. godine u Dubrovniku. Odrastao je kao sin prvijenac carskog generala **Frana Gundulića** i **Džive Gradić**. Njegova je obitelj bila aristokratskog podrijetla, pa su Gundulići stoljećima prije obavljali različite državno-administrativne poslove u Dubrovniku i okolici.

Obrazovao se u rodnome gradu, gdje je, po obiteljskoj tradiciji, obnašao dužnost kneza u Konavlima, a u Dubrovniku je radio kao pravnik. Godine 1608. postaje član Velikoga vijeća, 1634. senator, a četiri godine kasnije član Maloga vijeća.

Bio je miran i povučen čovjek, zbog čega su mu nadjenuli nadimak Mačica (Mačkica). S 39 godina života oženio se **Nikom Sorkočević**, s kojom je dobio trojicu sinova.

Književni je rad započeo pisanjem drama u stihu i pjesama. Od dramskih djela sačuvana su: »Arijadna«, »Prozerpina ugrabljenost od Plutona«, »Dijana i Armida«, dok su ostala izgubljena. Među izgubljenim djelima su »Galatea«, »Posvetilište ljuveno«, »Čerera«, »Kleopatra«, »Adon« i »Koraljka od Šira«.

Jedan dio Gundulićevih drama su prijevodi s talijanskog jezika ili scenske adaptacije pripovjednih djela, a obrađuju poznate mitološke i književne teme. Također uključuju i glazbu, balet i bogatu scenografiju. U odnosu na pastoralne teme talijanskog libreta iz tog doba, u Gundulićevim se djelima obrađuju junačko-epski motivi.

Prvo izdanje religiozne poeme »Suze sina razmetnoga« izlazi u Veneciji 1622. godine. Ovo se djelo sastoji od tri »plača« (pjevanja): »Sagřešenje«, »Spoznanje« i »Skrušenje«. Djelo sadrži opća polazišta duhovnog života – ispraznost i prolaznost ovozemaljskih uživanja, potreba isključenja grijeha, te prihvaćanje načela kršćanske vjere.

Njegova drama u stihu »Dubravka« prvi je put izvedena 1628. u kazalištu.

U zrelim godinama Gundulić stvara svoje najznačajnije djelo: »Osmana«. Riječ je o povijesno-romantičnom epu u 20 pjevanja. U ovom su djelu opjevani tada suvremeni politički događaji vezani uz život i vladavinu turskog sultana **Osmana II**.

Po mnogo čemu Gundulić nadvisuje većinu pisaca svojega vremena, a njegova je veličina neokrnjena do dana današnjega. Nemjerljiv je njegov utjecaj na formiranje hrvatskog jezika, jer je hrvatski narodni preporod Gunduliću pridao status kulturnog »ilirskog« autora.

Umro je u rodnom gradu 1638. godine, u 49. godini života.

Tomislav Perušić

PSIHOLOGIJA

Stvaranje dobrih navika

Onavikama najčešće govorimo u kontekstu raznih »odvikavanja« i to najčešće kada su u pitanju cigarete, slatkiši i slično. No, da su navike puno ozbiljnije i puno više od toga zapazio je još **Aristotel** kojemu se pripisuje rečenica: »Ono smo što neprekidno radimo. Stoga je moć kontrole našeg djelovanja moć kontrole našeg karaktera, a moć kontrole našeg karaktera je moć kontrole našeg života«. Ova rečenica donosi vrlo duboki uvid u to koliko navike mogu biti moćne i baš zato korisne (ako je u pitanju neka pozitivna navika) odnosno štetne (ako je u pitanju neka negativna navika).

Izbori

Riječ »izbori« većinu asocira, prije svega, na pitanja politike i često se zaboravlja da mi svakodnevno, skoro svakog trenutka – nešto odabiremo. Otkako ujutro otvorimo oči kreće: ustati – ne ustati; ugasiti alarm – pustiti ga da još jednom zvoni; pospremiti krevet odmah – ne pospremiti ga odmah; oprati zube – ne oprati zube; odjenuti ovu majicu – odjenuti onu majicu...i tako kroz dan. Ovakvim malim izborima uglavnom ne pridajemo veliku pozornost. No, kada su u pitanju teški izbori (u slučaju bolesti) ili životno značajni izbori (koji fakultet upisati, kupiti ili ne kupiti stan i slično) tada smo ih itekako svjesni i dosta vremena provodimo razmišljajući, istražujući pa i brinući. No, jednako tako značajni za život su i »mali« izbori, koji su samo naizgled beznačajni. Jer, ako ih ponavljamo svaki dan, oni će prerasti u naviku i nakon duljeg razdoblja utjecat će na naš život. Tako, kada ujutro ustanemo, najčešće se ne pitamo hoćemo li ili nećemo oprati zube nego to naprosto napravimo, bez razmišljanja, bez otpora, bez dileme – a to je tako jer nam je pranje zuba prešlo u naviku.

Na isti se način u naš dnevni raspored može uvući uključivanje televizije odmah po ulasku u stan, ili odlazak na facebook od-

mah po uključivanju računala. Nakon nekog vremena to, naprosto, radimo, ne razmišljamo zašto ni kako, a dugoročno takva i slična ponašanja mogu imati različite posljedice.

Moć navike

U čemu je moć navike? Na ovo bismo pitanje mogli slikovito odgovoriti pa reći da je u tomu jer se ugnijezdila u mozgu, i ne samo ugnijezdila nego utabala dobar put među našim neuronima. Jer, kada nešto napravimo među određenim se neuronima napravi veza i mozak to na neki način upamti. Kada drugi put napravimo isto, ta se veza »jača« – kao da još jednom prođete po travi po stazi po kojoj ste već koračali. Kada to napravimo treći, deseti, stoti put...staza je tako utabana da to počinjemo raditi automatski – tada možemo reći da smo stvorili naviku.

Koktel neurotransmitera

»Staze« koje smo opisivali mogu se graditi i održati zahvaljujući različitom »koktelu« neurotransmitera na koje se naviknemo pa nas oni kasnije »tjeraju« da ponavljamo naviku. Na primjeru bi to izgledalo ovako: po dolasku iz škole odlučite odmah uraditi zadaću. No, to nije tako lako jer biste pogledali TV ili provjerili mejlove, ili otišli malo na fejs, no, nekako uspijete uvjeriti sebe i napraviti zadaću. Nakon toga se osjećate dobro, jer ste ostvarili jedan svoj cilj i u mozgu se luči oksitocin i serotonin (neurotransmiteri od kojih se osjećamo fino), a usput su se i određeni neuroni uvezali i napravili stazicu. Sutradan, sjetite se kako je bilo lijepo imati bezbrižan ostatak dana nakon napravljene zadaće pa ponovite isto. I opet pomognu neurotransmiteri a »staza« u mozgu postaje malo izraženija. Možda ćete koji dan preskočiti pa ćete stazu morati ponovno utabavati, no ako dovoljno dugo ustrajete – usvojiti

ćete

naviku. I jednom, kada ste usvojili naviku, neće više biti muke oko odluke kao prvi put – više vam neće ni padati na pamet fejs, TV i sve druge stvari koje biste mogli raditi prije zadanice.

Na isti se način i negativne navike mogu uvući u našu svakodnevnicu. Teško ih se riješiti upravo zbog toga što one postaju, na neki način, biologijom mozga. Jedan od savjeta koji daje autor knjige »The Power of Habit, Why We Do What We Do and How to Change It« **Charles Duhigg**, jest da je najlakše riješiti se neke navike ako ju zamijenimo nekom drugom. Jer, da se poslužimo spomenutim primjerom, ako ne nađemo nešto drugo što ćemo napraviti po ulasku u stan, ogromne su šanse da ćemo ponovno uključiti TV.

20-40 dana

Kada je u pitanju svladavanje neke vještine (npr. sviranje nekoga instrumenta) procjenjuje se da je potrebno i do 5.000 sati da bismo postali majstori u tomu. Riječ je, dakle, o 5-6 godina svakodnevnog vježbanja. No, da bismo usvojili neku naviku potrebno je manje. Ovisno o tomu koliko smo motivirani i dosljedni u usvajanju to može trajati dvadesetak do četrdesetak dana. Ne zaboravite Aristotela koji kaže: »Ono si što radiš svaki dan«. Pa ako ne želite postati osoba koja leži ispred TV-a i u tome joj prođe život, poradite na nekim dobrim navikama koje možete za samo dvadeset dana uvesti u svoju svakodnevnicu. Možda će baš neka od njih u budućnosti donijeti neslućene stvari!

Marina Balažev

FOTO: www.personalcaredentistry.com

PROMIŠLJANJE

Je li u redu smijati se drugima?

Prije koji dan vraćam se autobusom s fakulteta natrag u dom. Vani je kišilo tijekom jutra, te zbog konstantnog prohoda, pod autobusom je bio malko natopljen, a kako sredina ima metalni pod, to zna biti klizavo. Negdje par stanica prije kraja, ulaze dvije cure u autobus. Prva sva radostna što vidi prijateljice u jednom od sjedala, te malo bučno i teatralno pozdravlja se s njima. A mi, suputnici, gledamo, ništa čudno – nemamo pametnijeg posla. Kako je autobus ubrzavao, klizav metalni pod, vlažni đon cipele, ne može izaći na dobro po našu »junakinju«.

»Orao pao, orao pao«. Većina je prasnula u smijeh. A di i neće. Čak i njene prijateljice, naravno nitko se nije mogao suzdržati. Ja se nisam puno smijao. Šalim se, naravno da jesam. Cura se zatim podigla što je brže mogla, osmjehnula se, kratko prodiskutirala svoj podvig i nastavila sa svojim životom. Par mladića, bit će srednjoškolci, još su neko vrijeme komentirali događaj, no većina je nastavila sa svojim životom.

Smijeh kao anestezija

Tada mi je palo na pamet nešto što sam pročitao još ranije, o tome zašto se smijemo vicevima. Naravno, pad i vic nisu ista stvar, ali, kao što ćete sada vidjeti, imaju nešto povezano. Evo teksta iz knjige: »Osnova većine viceva je to što se, u poanti vica, nekome događa nešto katastrofalno ili bolno. U stvari, neočekivani završetak 'plaši' naš mozak i smijemo se zvucima sličnim čimpanzi koji upozorava ostale na prijeteću opasnost. Čak iako podsvjesno znamo da vic nije stvaran događaj, naš smijeh oslobađa endorfine za samoanesteziju, kao da vic jeste bio stvaran događaj.«

Dakle, imajući ovaj tekst u mislima, naše smijanje toj curi je bilo nekako instinktivno: neočekivani događaj za naš mozak kojeg se on boji te smo jednostavno pustili upozorenje drugima. Ima smisla, jer jednog trenutka vidiš curu, drugog je ne vidiš! Instinktivno se oglasimo, ali naravno, to se pretvara u smijeh jer vidimo da je ona samo pala.

Krizne situacije

Nadalje, zanimljiv nastavak ovog teksta odnosi se na neočekivani smijeh u kriznim situacijama: »Plač je često nastavak napada

smijeha i razlog je što, u ozbiljnoj emocionalnoj krizi, kao što je vijest o smrti, osoba koja psihički nije u stanju prihvatiti smrt može se početi smijati. Kad joj stvarnost dopre do mozga, tada smijeh prelazi u plač.«

No, da se vratimo na glavni dio. Postoji još jedna stvar koja određuje naš smijeh u situacijama poput ovih.

A to je kako na taj pad reagira osoba kojoj se to dogodilo. U našem slučaju, odmah nakon lica iznenađenja, sekunda je bila dovoljna da shvati da je cijeli autobus gleda (skoro cijeli), da se i sama počne smijati.

Naravno, kao što sam već rekao, i njene prijateljice koje su bile uz nju su se smijale od početka.

E sad, zamislite da je cura umjesto smješka, dobacila prijateljici: »Margarita (totalno izmišljeno ime prijateljice), mislim da sam slomila nogu.« Tada bi smješkak pao i s lica prijateljica, a i svi bi nastavili njihovim stopama, i zabrinuli se za djevojku koja leži u bolovima, nemoćna da ustane. Ili da je pala u nesvijest, ili nešto još gore. Za bilo koji od navedenih slučajeva, ovaj pad bi veoma brzo postao uznemirujuća situacija. Ili da je cura u krajnjem slučaju slomila nogu, podigla se i krenula smijati, no njene prijateljice, vidjevši da nije uredu, počele je smirivati sa: »Stani Antigono (totalno izmišljeno ime djevojke), ovo je ozbiljno, mislim da bismo trebali u bolnicu.« To bi također bila pomalo uznemirujuća situacija.

Dokaz pripadanja skupini

Još se jedan detalj dao primijetiti. Kako ističe **Sophie Scott**, engleska neuroznanstvenica: »smijeh je u ogromnoj mjeri bihevioralno zarazan efekt, a veće su šanse da ćete se zaraziti od nekog ako ga već poznajete.« Isto tako, kaže: »Smijete se da biste pokazali ljudima da ih razumijete, da ste dio iste grupe, kao i oni.« Ne moram istaknuti da su se, s obzirom na to da su trojica mladića sjedila gledajući u suprotnu stranu od događaja, na kraju podjednako smijala kao ona dvojica koja su svjedočila tom slavnom trenutku – iz gore navedenog razloga. Vjerovatno ste se našli u situacijama kada ste nešto propustili, ali se jednostavno smijete jer se svi oko vas smiju. Niste jedini!

Ovim rečeno, zaključak je da je smijati se ljudima – prihvatljivo. ALI NE UVIJEK. Sve u granicama normale je u redu.

Ivan Čavrgov

Zelena revolucija

I ma li ljepšeg godišnjeg doba od proljeća? Sad ćete svi vjerojatno u glas: pa naravno – ljeto. Neka, svatko bira koje doba mu je najdraže. Ima puno ljudi koji žive za duge i hladne zime i rado bi se teleportirali negdje u Skandinaviju ili još bolje u obećanu Kanadu. Svakakvih nas ima, nije ni to loše!

Šalu na stranu, izuzetno sam sretna što se bliži proljeće. Budi se priroda kao i lijena ja koju ova zima (sad će zvučat kao kliše ako kažem da sam poput mede koji je u zimskom snu mjesecima) definitivno uspori. Čim vidim zrake sunca, osmijeh je tu i više imam volje za nove izazove.

Vedriji tonovi

Iako svi tijekom cijele godine potajno patimo za ljetom i mazimo pozadinu laptopa (ako je u pitanju Windows XP) s fotkom otoka okruženog modro plavim morem. Ali, opet, svi zaboravljamo nepodnošljive vrućine i nebrojeno puno ispijenih litara vode (dnevno). U proljeće fina kožna jaknica u devet navečer i toliko ugodan povjetarac koji svakome može goditi. Toliko lijepog cvijeća i drveća, raspoloženih ljudi... Milina.

Za razliku od tmurnog, hladnog vremena u kojem vladaju melankolični tonovi često

jednolične svakodnevice, proljeće svojom svježinom donosi vedrije životne tonove. Snagom sunca rastjeruje (doslovno) životne oblake nad nama, ulijevajući nam uvijek novu nadu. I život se odjednom čini posve drugačijim. Iskristite proljeće za ostvarivanje novih ciljeva. Kakvi su, ovise o vama u najvećoj mjeri. Nemojte biti prezahtijevni, budite iskreni i realni prema sebi.

Sport i optimizam

Zima je, iako ne toliko hladna poput nekih prijašnjih, ipak bila duga. Nezadovoljni ste njezinim »tragovima« na vašem tijelu? Ako već želite imati isklesano tijelo za plažu u sedmom mjesecu (što svakako nije, niti treba biti obvezno!) krenite se baviti nekim sportskim aktivnostima. Uz to, trebali biste promijeniti neke životno-prehrambene navike. I određeno vrijeme »trpjeti« zbog njih. Ako vas to ne briga – bojkotirajte fitness manijake. Naravno, nemojte pretjerivati i nastaviti i dalje živjeti kao da ste u zimskom turnusu.

Djeluje li i na Vas proljeće tako dobro kako djeluje na mene – širite optimizam! Okrenite se svojim najbližima, prijateljima, kolegama i kolegicama, okruženju u kojem provodite najveći dio dana. Budite dobro raspoloženi, nasmijani i vedri, dajući svoj

osobni doprinos najljepšem godišnjem dobu. I ako već niste, razbudite uspavanog medvjeda u sebi jer stiže »zelena revolucija« – proljeće 2016.

A planovi?

Iako je još uvijek ožujak, sada je možda baš pravo vrijeme za planiranje sljedećih proljetnih mjeseci. Jer kada ono stigne u onoj punoj snazi, potpuno će ovladati vama i jednostavno ćete mu se prepustiti. Znam, mnogi će reći kako se prepustiti proljeću kada se mora učiti za ispitne rokove, sjediti unutra umjesto satima biti na svježem, proljetnom zraku. U biti, može se učiti i vani, ukoliko pronađete odgovarajuće osamljeno i mirno mjesto. Zvuči utopijski, ali se može pokušati.

Sve ostalo izuzev učenja, koje je u ovom dijelu vašeg života ipak glavna preokupacija (ako jeste ili bi barem trebalo biti), podložno je utjecajima nadolazećeg proljeća. Novo godišnje doba donosi novi pogled na život, sadašnjost, ali i budućnost. Tko zna što će se i što se ugodnoga, dobrog i značajnoga može dogoditi u tim vremensko lijepim i ugodnim mjesecima...

Ljepota svakog novoga proljeća ogleda se u nepromjenljivoj istini ljepote koju ono sa sobom donosi. I uvijek nas ugodno iznenadi. Prema najavama meteorologa, ovo proljeće stiže 20. ožujka u 5.31 sati.

Pripremite se!

Donna Diana Prčić
FOTO: wallpapersrang.com

PREDSTAVLJANJE KNJIGE »TAIZE, ILI NAĐIMO SMISAO ŽIVOTU« U BEOGRADU, SUBOTICI I NOVOM SADU

Molitva koja donosi odgovornost

RICHARDOV HRVATSKI I SRPSKI

Brat Richard je inače po rođenju i nacionalnosti Švicarac iz okolice Berna, a perfektno govori više jezika, među kojima i hrvatski i srpski, s vrlo istančanim osjećajem za nijanse koje razlikuju ova dva jezika.

Brat Richard iz ekumenske kršćanske zajednice u Taizeu, dobro poznat mladima iz cijele Europe koji svakog ljeta hodočaste u to mjesto u Francuskoj, nedavno je bio u jednom od svojih redovitih posjeta Srbiji. Prvo je boravio u Beogradu gdje se susreo sa studentima Pravoslavnog bogoslovskog fakulteta s kojima je razgovarao na temu »Je li milost opasna? Ljudi i pravda po Evanđelju«. Brat Richard se kasnije sa smiješkom osvrnuo na susret gdje su, kako je rekao, studenti postavljali vrlo teška, pomalo i izazivačka pitanja.

Sljedećeg dana održana je molitva Taizea u katoličkoj crkvi Krista kralja u Krunskoj ulici u centru Beograda. Molitva se sastojala od već nam dobro poznatih pjesama iz tog mjestašca u Burgundiji, ali su gotovo sve bile prevedene i pjevane na hrvatskom, odnosno srpskom jeziku. Bilo je ljudi iz katoličkih župa, kao i onih pravoslavne vjeroispovijedi, uključujući i studente teologije. Molitva je održana u 19 sati, nakon čega smo ušli u prostorije župe gdje je brat Richard podijelio svima knjigu **Oliviera Clementa** »Taize, ili nađimo smisao životu«, prošle godine prevedenu na srpski jezik.

O monaškom životu

Knjiga je inače napisana još davne 1997. godine, a u njoj se Clement, pravoslavni teolog francuskog podrijetla, pozabavio

suštinom same monaške zajednice, te odgovornošću koju svaki kršćanin mora preuzeti na sebe. Govori o važnosti monaškog života, ali i o stanju neprestanog osnivanja u kojem se Taize nalazi. Ovu konstataciju možemo shvatiti samo ukoliko smo dobro upoznati s filozofijom i biblijskim tumačenjima pokojnog **brata Rogera**, osnivača taizejskog reda. Njemu su hodočasnici uvijek postavljali najteža pitanja, jer su znali kako odgovore na njih jedino on može formirati tako da i čovjek u sumnji može pronaći smisao Radosne vijesti. Upitan od jedne tinejdžerke za objašnjenje Sudnjeg dana, znakove po kojima ćemo to prepoznati, kao i za točno vrijeme kad će Krist konačno doći s Neba na Zemlju i spasiti duše vječne praznine, praznine u kojoj nema prisustva Božje ljubavi, brat Roger je dao jednostavan odgovor. Rekao je kako ne postoji moment kada će Krist doći. On neće doći, jer on već dolazi. Neprekidno dolazi. Svaki

put kada se hodočasnici okupe na molitvi, oni Njega primaju u svoje srce. On je već tu, prisutan. I tek kada shvatimo Rogerovo viđenje Kristova dolaska, možemo razumjeti Clementovu knjigu.

Kršćani stvaratelji, ne cmizdravci

Clement, koji je ovozemaljski život napustio 2009. godine, ostavio nam je i neke teze za razmišljanje. Što je molitva? Je li ona obvezna ili je to samo nešto što je postalo naša tradicija? U knjizi tvrdi, naime, da je molitva odgovornost svakog kršćanina. I ne događa se samo u trenutku izgovaranja Očenaša ili recitiranja stiha. Ona podrazumijeva služenje drugima i stvaranje. Kršćani moraju biti stvaratelji, a ne, kako kaže, »cmizdravci« koji će se uvijek žaliti.

Sekularizacija i nepodijeljena Crkva

Važan je i suživot s ateistima. Clement je i sam odrastao u ateističkom okruženju, ali je naučio da je sekularizacija jedna realnost protiv koje se kršćani ne bi trebali boriti. Naprotiv, treba je prihvatiti i učiniti je pozitivnom, kako bi omogućila Crkvi da bude »kvasac mira i povjerenja«, a ne vlast. Kršćanin mora odbaciti ideju o vanjskom utjecaju na društvo, jer se na njega može utjecati samo iznutra, unutar zajednice. Na kraju krajeva, Crkva postavlja najviša pitanja, na koja sekularizacija nema odgovore. Stoga, kršćanin mora svojim primjerom i stvaralačkom duhovnošću preoblikovati kulturu i društvenu zajednicu. To će pak jedino postići kroz ekumenizam, to jest ujedinjenje svih kršćana. Clement najzad ustvrđuje kako u Taizeu nema spekulacije o ekumenizmu. On je tamo ostvaren upravo jer postoji nepodijeljena Crkva. A da je ona moguća, pokazao je i ovaj dolazak brata Richarda.

Brat je još posjetio i Suboticu gdje se susreo s **Draganom Stokinom**, sveštenikom Hrama Svetog Vaznesenja Gospodnjeg u Subotici, te održao molitvu u Franjevačkoj crkvi nakon čega je predstavio Clementovu knjigu. Svoj posjet završio je molitvom u vjeronaučnoj dvorani župe Ime Marijino u Novom Sadu.

Tomislav Perušić

»EU INFO KUTAK« U NOVOM SADU

Mladi zainteresirani za nastavak studija u EU

Predstavnici »EU info point ureda« u Novom Sadu kažu da ih najviše posjećuju mladi ljudi koji se žele informirati o mogućnostima za nastavak studija u Europskoj uniji.

Milislav Milinković iz »EU info point ureda« kaže da se građani kod njih mogu informirati o svim projektima i fondovima Europ-

ske unije, poput IPA, IPARD, »Erazmus«, »Horizon« i drugih.

»Želimo građanima približiti Europsku uniju i predstaviti im što je to konkretno što imamo od članstva u njoj, ali i kao zemlja kandidat«, kazala je **Snežana Pupovac** iz »EU info pointa«.

Članica tima »EU info pointa« **Branislava Opranović** najavila je da će u travnju biti održan i trening za novinare o IPA fondovima.

Informacijski kutak Europske unije u Novom Sadu (EU Info Point Novi Sad – EUIP) nalazi se u strogom centru Novog Sada, u Bulevaru Mihajla Pupina 17 i otvoren je za sve građane koji imaju pitanja u svezi s Evropskom unijom, njezinim institucijama kao i odnosima između EU i Srbije. Osnovni cilj EUIP Novi Sad je da građanima pruži pravovremene, točne i relevantne informacije o EU, mogućnosti za daljnje školovanje, usavršavanje, posao i putovanje u Europsku uniju.

K. U.

YUCOM BEOGRAD

Priručnik o diskriminaciji

Unakladi Komiteta pravnička za ljudska prava (YUCOM) iz Beograda objavljen je priručnik pod nazivom »Diskriminacija? Ne u mojoj školi! Jedna škola za sve!«. Namijenjen je učenicima srednjih škola, njihovim roditeljima i svima onima koji se žele bolje upoznati s problemom diskriminacije. Diskriminacija je ozbiljan problem u društvu, javlja se u

svakodnevnom životu u različitim situacijama: u školi, na radnom mjestu, u tržnom centru, kinu, javnom prijevozu... Priručnik će vam pomoći da se bolje upoznate s oblicima diskriminacije i načinima rješavanja ovih problema. U priručniku ćete saznati: Što je diskriminacija? Koje su srodne pojave diskriminaciji i zašto ona nastaje? Kako su nasilje i diskriminacija povezani? Kako se može desiti da nismo svjesni da naše riječi i postupci nekog povređuju? Kako naći rješenja za slučajeve diskriminacije? Kako, zašto i kada se obratiti nastavniku, razrednom starješini ili ravnatelju škole? Kako, zašto i kada se obratiti prosvjetnoj inspekciji? Kako, zašto i kada se obratiti Povjereniku za zaštitu ravnopravnosti i Zaštitniku građana? Kako pokrenuti postupak pred sudom u najtežim slučajevima?

Publikaciju (u PDF formatu) možete preuzeti na internetskoj stranici nakladnika: www.yucom.org.rs.

Subotička knjižnica: Čitateljski klub Flâneuri

Sjećate li se kada su ljetos tinejdžeri spavali u subotičkoj knjižnici? Svidjelo im se pa su poželjeli još ovakvih programa. Evo nešto novo, drugačije i nadamo se zanimljivo. Gradska knjižnica Subotica pokrenula je čitateljski klub za tinejdžere dobi od 14 do 19 godina pod nazivom Flâneuri [flaneri]. Flâneuri će se susretati jednom mjesečno. Prvi sastanak je održan 12. ožujka, a susreti se održavaju jednom mjesečno u Gradskoj knjižnici.

Tko je flâneur i što on radi?

Flâneur je radoznali promatrač grada koji luta s jednim ciljem – da doživi neočekivano, otkrije nepoznato, iskusi nešto novo i stvori nešto svoje. U čitateljskom klubu ćemo istraživati urbanu i suvremenu književnost, a kretat ćemo se i kroz stvarne gradove, pisat ćemo i interpretirati viđeno i pročitano vođeni idejama slobode u improvizaciji i artističke zabave. Zato je flâneur istodobno pustolov i pjesnik, promatrač i humorist, istraživač i filozof, umjetnik koji otkriva grad na različite načine.

Ako smo te zagolicali ovim tekstom a imaš između 14 i 19 godina, obavezno dođi. Možda ti se i sviđi!

GEJMERSKI KUTAK

The Forest

»**T**he Forest« započinje dramatično – neuspješno popravljjanje kvara na zrakoplovu završava se tragičnom nesrećom usred napuštenog otoka. Igrica započinje buđenjem igrača u sjedalu, dok svjedoči kidnapiranju djeteta koje je po svim pretpostavkama njegovo. Osim toga, igrica nema daljnju priču ili vodeću točku. Igrač se nalazi usred spomenutog napuštenog otoka, u šumi, i započinje svoju avanturu, odnosno preživljavanje na istom. Na početku su mu od velike pomoći stvari koje se nalaze na samom zrakoplovu, ali je igrač ubrzo primoran da ga napusti i uputi se prema neistraženoj šumi. Odatle igrač mora upotrebljavati materijale koje pronađe na otoku, kombinirati ih kako bi izrađivao oružje, sklonište, alatke itd. S jedne strane, igrica je snažno inspirirana igricama kao što je »Don't Starve«, koju smo vam predstavili ranije, a u kojima igrač počinje ni sa čim, te koristi svoju okolicu kako bi sebi izgradio dobro mjesto za život. Ono u čemu se »The Forest« razlikuje od »Don't Starve« je kao prvo, naracija iz prvog lica, umjesto iz trećeg, te grafika – »Don't Starve« se služi Tim Burtonovskim elementima estetike, dok je »The Forest« mnogo realnija, sa zaprepasćujuće realnim prikazima prirode.

Kanibali i inteligencija

Ipak, »The Forest«, baš kao i »Don't Starve«, nije ni blizu toliko nevina kao što se na prvi pogled čini. Već sami prvi kadrovi ukazuju na prijeteeće prisustvo neke civilizacije, koja kidnapira igračevo dijete. Nakon što padne prvi mrak, šanse su da se igrač ponovno susretne s ovim bićima, za koja se zapravo ispostavlja da su neka forma mutiranih kanibala. U većini slučajeva će kanibali biti agresivni prema igraču, i to uglavnom noću, iako ih igrač može primijetiti i danju, kada će jedan od njihovih vođa poći u izvidnicu, promatrati igrača iz daljine, poslati slabije članove klana kako bi pokušali ukrasti igračevu imovinu itd. Iz dana u dan, igrač će se susretati sa sve intenzivnijom umjetnom inteligencijom – inteligencijom koja će se stupnjevati srazmjerno igračevom napretku.

Igračka dvoumnost

Dok igrač istražuje i otkriva sve više o otoku i spomenutim mutiranim kanibalima, igrica pruža zanimljiv okret – netko bi se mogao zapitati: tko je pravi neprijatelj ovdje? Ovi mutanti ili ja? Upravo takvo

stajalište žele podržati kreatori igrice, koji su izjavili da su igračima željeli dati maksimalnu slobodu istraživanja i izgrađivanja vlastitog carstva, ali da su isto tako željeli probuditi određenu dvoumnost u igraču. Mnogi put će monstrumi koje igrač ubije biti žene, djeca ili samo slabašno biće koje će od igrača početi bježati, kada shvati da je slabije, što u igraču može probuditi osjećaj sažaljenja ili čak krivice nakon borbe.

Igrica dopušta i opciju uključivanja više igrača u igru, čime se stupnjuje i težina same igrice: veličina monstrumske civilizacije, broj napadača noću, brzina njihovog učenja itd, ali se isto tako i povećava brzina istraživanja otoka, izgrađivanja kuće, ograde, zamki, alatki i ostalih pomoćnih stvarčica za uspješno preživljavanje. Ako se dogodi da jedan od igrača umre, drugi ga s lakoćom može oživjeti u roku od minute, a čak i da ne uspije, »poginuli« igrač jednostavno počinje iznova u zrakoplovu, što znači da igrica ne penalizira neuspjeh.

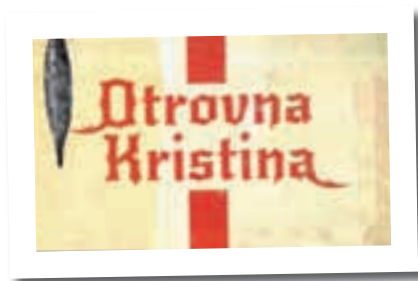
Sve u svemu, vrlo uzbudljiva igrica s grafikom koja ju bitno udaljava od njezine različitice, »Don't Starve« i koju definitivno preporučam grupi prijatelja koja se odlučuje da čitavu noć provede skupa.

Ivan Kovač

NAJAVA

»Otrovna Kristina« u Novom Sadu

Hrvatski rock sastav »Otrovna Kristina« održat će koncert sutra (subota, 19. ožujka) u novosadskom klubu »Firchie Think Tank Studio«. Početak je u 22 sata.

Ova atraktivna trojka je posegnula daleko u rock prošlost, naslonila se na paletu utjecaja u rasponu od »Led Zeppelina« i »Black Sabbath« do »Bijelog dugmeta«, dodala tome dašak današnjeg i spremila nisku ubojitih riffova uz dvoglasno pjevanje. Prvi album objavili su početkom ove godine za njemačku diskografsku kuću »Sulatron Records«.

Massimo u SNP-u

Nakon što je nedavno rasprodao beogradski »Sava centar«, pop pjevač i skladatelj **Massimo Savić** će održati koncerte u Nišu, Kraljevu te 26. ožujka u Srpskom narodnom pozorištu u Novom Sadu. Ulaznice su u prodaji na blagajni SNP-a. »Svi koji dođu na moj koncert znaju da uvijek dajem sve od sebe. Siguran sam da će uživati, da će se moja publika u Nišu, Kraljevu i Novom Sadu odlično provesti. Želim ljudima napuniti srce i um lijepim stvarima«, kaže Massimo.

»Brkovi« u Beogradu

Turbo-punk-folk bend »Brkovi« održat će svoj do sada najveći koncert u karijeri i to 1. travnja u Dvorani sportova u Beogradu, gdje će promovirati novi album

»Torzo Dade Topića«! Specijalni gosti su »Pero Deformero«. Početak je u 20.30 sati.

Urban&4 u »Fabrici«

Nakon izuzetnih nastupa u »Fabri-
ci«, gdje je održan njegov prvi solo koncert u Srbiji, **Damir Urban**, jedan od najznačajnijih hrvatskih rock muzičara u posljednja dva desetljeća, vraća se u Novi Sad. Urban će s četvercem održati koncertnu promociju novog albuma »Mamut« u četvrtak 7. travnja u klubu SKNS »Fabrika«. Ulaznice se mogu kupiti u GIGSTIX prodajnoj mreži i CD shopu »Mungos« (Zmaj Jovina 2).

Toni Cetinski na SPENS-u

Hrvatski pop glazbenik **Toni Cetinski** održat će 17. travnja koncert u velikoj dvorani novosadskog SPENS-a. Omiljen u cijeloj regiji, pa tako i kod publike u Novom Sadu, Toni će na pozornicu izaći s proširenim glazbenim sastavom, te najavljuje da će, osim svojih aktualnih hitova, izvesti i svoje stare pjesme koje publika nije imala priliku dugo čuti, kao i neke pjesme s novog albuma koji uskoro očekujemo. Ulaznice za koncert se mogu kupiti na blagajni SPENS-a kao i na svim prodajnim mjestima u prodajnoj mreži »Gigstixa« i »Eventima«.

»Prljavo kazalište« u Subotici

Koncert popularnog hrvatskog benda »Prljavo kazalište« bit će održan 17. travnja, u Dvorani sportova u Subotici, s početkom u 20 sati. Cijena karte u pretprodaji iznosi 1.200, a na dan koncerta bit će 1.500 dinara. Ulaznice se mogu kupiti na prodajnim mjestima u Subotici, u »Corner shopu« (Dimitrija Tucovića 4), svakoga dana od 7 do 22 sata, u turističkoj

agenciji »SAM« (Matka Vukovića 3a), od 9 do 17 sati, kao i putem interneta, preko portala »Gigstix«.

Festival »Exit« 2016.

Ovogodišnji festival »Exit« bit će održan od 7. do 10. srpnja na petrovaradinskoj tvrđavi, a zatim »Exit avantura« putuje na Jadransko more radi trećeg »Sea Dance« festivala od 14. do 16. srpnja. Nastupe su potvrdili Ellie Goulding, Wiz Khalifa, Bastille, Dimitri Vegas & Like Mike, Stormzy, Lost Frequencies, Solomun, Robin Schulz, Nicky Romero, Ms. Dynamite, Zomboy, Wilkinson, Mind Against, Disciples, Cock Sparrer, Anti-Flag, Dub Pistols, Kensington, At the Gates, Borghesia, Feder, Sam Feldt, DJ Hype, Andy C, Modestep, Ivy Lab, Sub Zero, Hernan Cattaneo b2b Henry Saiz, James Zabiela, Tommy Four Seven, Antigone, Francois X i Shlomo.

Ulaznice za »Exit« i »Sea Dance« prodaju se po cijeni od 5.990, odnosno 3.990 dinara, dok cijela »Exit avantura« staje samo 6.990 dinara. Ulaznice su dostupne putem www.exitfest.org, te u prodajnoj mreži »Gigs Tix«. Više informacija može se pronaći na www.exitfest.org.

preporuka

GLAZBA: »Vroom Vroom«

»Vroom Vroom« je drugi EP britanske pjevačice **Charlie XCX** kojeg je objavila pod vlastitom izdavačkom etiketom. Poput njenog prvog EP-a, »You're The One«, »Vroom Vroom« je veoma kratak »proizvod« sa svega 4 pjesme. Ipak, lako je prepoznati njegovu vrijednost u Charlijinoj karijeri – četiri pjesme najavljuju novo, burno razdoblje eksperimentiranja s pop i elektro glazbom. »Vroom Vroom« je eklektičan, užurban komad, tipičan predstavnik bubblegum popa. Kaotični prijelazi iz melankolije u euforiju, iz skladnosti u nered, karakteriziraju sve četiri pjesme. »Vroom Vroom«, koji otvara EP, i »Trophy« dodaju i elemente trap glazbe, dok su po drugoj strani »Paradise« i »Secret (Shh)« opuštelniji i pitomiji za slušanje, inkorporirajući stilove devedesetih. Sve u svemu, veoma interesantan i neobičan EP, koji služi kao uzbudljiva najava budućih projekata Charlie XCX.

I. Kovač

FILM: »Batman u Superman: Zora pravednika«

Ljubitelji ekranizacije stripova s nestrpljenjem očekuju premijeru ove filmske poslastice. Redatelj **Zac Snyder** donosi nam priču o dva super-heroja koji bi ponovno trebali spasiti čovječanstvo. Kada svijet dođe u opasnost od Lexa Luthora, Batman i Superman morat će se ujediniti kako bi se suprotstavili nadolazećoj katastrofi. Medijska prašina digla se puno prije same premijere filma i to zbog odabira glumca koji će utjeloviti lik Batmana. Mnogi fanovi su bili u nevjerici kada je objavljeno da će novi Batman biti **Ben Affleck**. Upravo ta vijest bacila je u sjenu ostatak fenomenalne glumačke postave koju čine **Henry Cavill** u ulozi Supermana, **Amy Adams** kao Lois Lane, **Jason Momoa** (fanovi »Igre prijestola« znaju ga kao Khala Droga) kao Aquamana, **Gal Gadot** koja utjelovljuje Wonder Woman, te sjajni **Jesse Eisenberg** kao Lex Luthor. Američka premijera zakazana je za 25. ožujka. Očekivanja su velika, a filmski kritičari i fanovi su kao na iglama.

N. Balažević

KNJIŽA: »Brdo«

Ivica Prtenjača je suvremeni hrvatski pisac, čiji je roman »Brdo« nagrađen nagradom V.B.Z.-a za najbolji neobjavljeni roman 2014. godine. Narator i protagonist »Brda« je neimenovani kulturni radnik u Hrvatskoj, koji umoran od vlastita života i besmislene svakodnevne ostavlja svoj život u Zagrebu i na jedno ljeto odlazi čuvati jadranski otok od požara, boraveći u napuštenoj vojnoj karauli. Jedino društvo na »brdu«, daleko od izložbi, promocija, pompeznih otvaranja i ekstravagantnih umjetnika – čine mu pas i ostarjeli magarac. Boraveći u karauli, susreće se s raznim turistima koji pješače po otoku u potrazi za rekreacijom, bijegom, prirodom, skrovištem... Riječ je o romanu koji angažira čitatelja emotivno i misaono, tjera na propitivanje suvremenih ljudskih identiteta i traži od čitatelja pomnu introspekciju. »Brdo« će vas od podnožja vaših samopromatranja odvesti na vrh literarnog doživljaja!

K. Dulić

